

Wojciech J. Cynarski
UNIwersytet Rzeszowski

WPŁYW CHIŃSKICH SZTUK WALKI NA TECHNIKĘ SZKOŁY IDOKAN YOSHIN-RYU

Abstract

Influence of Chinese martial arts in the technique of the Idokan Yoshin-ryu school

In the theoretical frames of anthropology of martial arts and the humanistic theory of martial arts, I analysed, as a scientific problem, the impact of Chinese elements – ideological and technical – in the curriculum of *Idokan Yoshin-ryu* in the Idokan Poland Association (IPA). Two qualitative methods were used: the content analysis of the literature and a broad discourse, and the method of long-term participant observation. Three levels of influence of Chinese martial arts in the *Idokan Yoshin-ryu Budo* programme were distinguished: 1) in terms of symbolism and values; 2) strategies and tactics; 3) used techniques and training methods. This influence is direct or indirect. Indirect, when a martial art (like *karate* or in part also *jujutsu*) has its roots in China. Direct, when the masters deliberately introduce Chinese elements into the curriculum of individual disciplines. Evolution of martial arts leads to mixing techniques, in particular, the adoption of more effective solutions. An example is the system *Idokan Yoshin-ryu*. Elements of Chinese origin are found here in techniques, as well as in concepts and principles.

Key words: martial arts, Chinese sources of inspiration, technical programmes, *Budo*
Słowa kluczowe: sztuki walki, chińskie źródła inspiracji, programy techniczne, *budo*

WPROWADZENIE

Rzecz dotyczy inspiracji płynących z kilku odmian chińskich sztuk walki (w zakresie techniki, ale też symboliki) i kultury chińskiej dla *karate*, *kenjutsu*, *kobudo*, a także koncepcji *ido* w szkole *Idokan Yoshin-ryu*. Zwłaszcza że na przykład *karate*, które uprawiane jest w Stowarzyszeniu Idokan Polska (SIP), styl *Zendo karate Tai-te-tao* zaczerpnęło z chińskiej tradycji dość obficie.

System *Idokan Yoshin-ryu* jest programem edukacyjnym przyjętym w SIP od roku 1993, z poprawkami w roku 1997 i późniejszymi. Obejmuje nauczanie *jujutsu* i *karate* jako dyscyplin podstawowych oraz *kenjutsu*, *kobudo*, *iaido*, *aikijutsu*, kick-boxingu, *judo* i *ido* jako dyscyplin uzupełniających (SIP 2004, Cynarski i Buchhold 2006, Cynarski 2009). W ten sposób nawiązuje do tradycji klasycznej japońskiej szkoły *Yoshin-ryu*, w której nauczano *jujutsu* (*kenpo-jujutsu*), władania tradycyjną białą bronią i medycyny (Haber-setzer 1989, s. 20, Cynarski 2009, s. 124–145, Hall 2012, s. 562).

Przyjęto perspektywę antropologiczną filozoficzno-kulturową (Chow i Spangler 1977, Jones 2002, Cieszkowski i Sieber 2006, Boilelli 2008b, Cynarski 2010a, 2012) oraz historyczną/diachroniczną. Interesująca w tym kontekście jest też teoria dialogów kulturowych w ujęciu Tokarskiego (2011a, b, Cynarski 2013a). Wzięto pod uwagę ponadto względnie szeroki dyskurs (Krippendorf 2004) i metodę długoletniej obserwacji uczestniczącej.

Jak dotąd, powstała tylko jedna publikacja dotycząca relacji między chińskimi sztukami walki a systemem nauczania w organizacji Idokan. Jej autorzy (Sieber i wsp. 2008a) wskazują, że japońskie pojęcie *kenpo* odnosi się do chińskiego *quan-fa*. Nazwę *Zendo* należy rozumieć jako pełną drogę psychofizycznego doskonalenia się, *tai-te-tao* zaś na dwa sposoby – jako ‘drogę ręki pokoju’ (tłum. chiń./jap.) lub ‘moc Wielkiej Drogi’ (tłum. chiń.), czyli w nawiązaniu do filozofii taoizmu (Chow i Spangler 1977). Peter K. Jahnke posiadał stopnie mistrzowskie w kilku chińskich odmianach sztuk walki, a stworzone przez niego *Zendo karate Tai-te-tao* było pier-

wotnie bardzo podobne do *kenpo*. Sukcesorem (*soke*) szkoły został Lothar Sieber, zaawansowany m.in. w amerykańskim *TAI-karate* (*Transition, Action, Incorporated – Karate*), stylu także pokrewnym i bardzo podobnym do *kenpo*.

Inne prace poświęcone ogólnie historii i ewolucji sztuk walki, ich dyfuzji i popularyzacji dają opis tego kulturowego fenomenu. Rozwój poszczególnych sztuk walki wymagał zapożyczeń i modyfikacji. Dotyczyło to zarówno przenikania idei i wiedzy praktycznej w krajach Dalekiego Wschodu (pomiędzy różnymi szkołami), jak i adaptacji do zmieniających się warunków. Zwykle zachowywany zostawał jakiś rdzeń – specyfika stylu, formy techniczne, ceremoniał (Draeger i Smith 1980, Donohue 1993, Tokarski 2011a, b). Zmianom najczęściej podlegał program nauczania oraz metody treningu. Jest to wyraźnie widoczne tam, gdzie bardziej od tradycji akcentuje się skuteczność w walce lub sukces sportowy (por. Kiyota i Kinoshita 1990, Cynarski i Sieber 2006, 2007, Green i Svinth 2010). Wiele zmian nastąpiło w celu adaptacji azjatyckich sztuk walki na Zachodzie, czyli dostosowania ich do tutejszej mentalności i potrzeb (Förster 1986, Cynarski i wsp. 2006, Green i Svinth 2010).

Zapożyczenia „techniczne” – jak wskazuje historia sztuk walki – pojawiały się nawet w przypadku krajów niezupełnie sobie przyjaznych (Rżany 2002–2003). Pragmatyczne podejście mistrzów–nauczycieli powodowało i powoduje, że pozyskiwane są wartościowe rozwiązania techniczno-taktyczne różnego pochodzenia. Jeśli powstaje z tego spójny system, to jest to postęp, jeśli zaś jedynie eklektyczna całość – jest to niestety regres.

W niniejszym opracowaniu wyróżniono trzy poziomy wpływu chińskich sztuk walki na *Idokan Yoshin-ryu budo*:

- 1) symbole i wartości,
- 2) strategia i taktyka walki,
- 3) techniki i metody treningu.

Ponadto ów wpływ może być pośredni lub bezpośredni. Dotyczy to w różnym stopniu i w różny sposób sztuk walki nauczanych w ramach systemu *Idokan Yoshin-ryu budo*. Różnie też przejawia się w poszczególnych metodach (elementach składowych) tego systemu.

W SFERZE SYMBOLICZNEJ

Treści rozwiniętego w Chinach buddyzmu, a także konfucjanizmu i taoizmu wpłynęły zarówno na kształt ideowy dawnego *bujutsu*, jak i na dzisiejsze *budo* (Piwowarski 2011). W szczególności nauczane w SIP *kenjutsu* (*battojutsu, iaido*), które bazuje głównie na przekazie XIV-wiecznej szkoły *Tenshinshoden Katorishinto-ryu* (Otake 2007, Cynarski 2009, Sugino i Ito 2010), zawiera odniesienia do taoistycznej koncepcji *yin* i *yang* (jap. *in – yo*), teorii pięciu praelementów i buddyjskiej magii.

Te ideowe treści są powiązane z praktyką sztuk walki według ich definicji przyjętej w humanistycznej teorii sztuk walki. Dlatego redukcja oddziaływania sztuk walki do samych tylko technik walki byłaby błędna. Nauczanie przebiega w określonym kontekście ideowym.

Filozofia i strategia chińska znajduje swe odzwierciedlenie w taktyce i technice *aiki-jutsu* i *jujutsu* (Maroteaux 1993, Cynarski 2009). Już starożytna strategia chińska wskazywała prawidłowość, że burza łamie dęby, a trzcina tylko kołysze. Stąd zasada miękkości, elastyczności i ustępowania, obowiązująca w walce wręcz, i nazwa sztuki *jujutsu* – technika miękkości. Realnie jednak nie można mówić o szczególnej łagodności. Choćby złamanie ręki jest bardziej humanitarne od dekapitacji lub przebicia włócznią *yari*.

Aby przygotować się psychicznie do walki i wypracować zdolności antycypowania ruchów i działań przeciwnika, ćwiczone rozwijanie intuicji według chińskiej szkoły Wang-Yang-Ming (Habersetzer 1989, s. 36). Stosowano też medytacje zen. Filozofia drogi wojownika natomiast zapożycza zarówno z buddyzmu zen, taoizmu, jak i doktryn strategii wojennej.

Symbolika chińska znajduje się na emblematkach, proporczykach, pieczęciach i medalach, także w ramach organizacji *Idokan* (Sieber i wsp. 2008b). Dość częstym elementem logo jest koło *Tao/taijitu* (ryc. 1), np. na

Ryc. 1. Koło Absolutu – *Tao/taijitu*

Ryc. 2. Projekt logo Zendo karate Tai-te-tao autorstwa sensei Bachmeiera (emblem – zbiory własne autora)

Ryc. 3. Logo Idokan karate (papier firmowy – korespondencja autora z Honbu)

emblemacie Idokan Europa (aneks). Na rycinie 2 przedstawiono projekt/propozycję Bachmeiera emblematu dla *Zendo karate Tai-te-tao*, co jednak nie zostało przyjęte. Symbolika stylu (z tygrysem, smokiem i żurawiem oraz kołem Absolutu – *Tao – taiji*) podobna jest do symboliki stosowanej w innych szkołach *kenpo*. Sieber zaproponował natomiast logo dla *Idokan karate* (ryc. 3).

WPŁYWY POŚREDNIE

Korzenie karate są chińskie (*kara-te* w tłum. to 'chińska ręka'). Mistrzowie przybyli z Chin nauczyli na Okinawie, a eksperci z Okinawy podróżowali do Chin, aby kontynuować studiowanie sztuk walki. Tradycja klasztoru Shaolin, *chuan-fa* i *kenpo* (jap. określenie *chuan-fa*) powiązane są z pierwotnym *karate* na Okinawie (Mattson 1963, Alexander 1991, Dolin i Popow 1988, McCarthy 2008), ale do dziś stanowią inspirację dla ekspertów karate. Przykładowo Habersetzer (1994) (9. dan, *hanshi*) uznaje *Ving Tsun* za chińską odmianę karate. Opisuje też pojęcie *shu ha li* jako poziomy zaawansowania i mistrzostwa. Niektórzy autorzy (Lind 1991, Habersetzer 1994) uznają zatem chińskie sztuki walki za tamtejsze odmiany karate.

Korzenie okinawskich metod walki wywodzą się z kilku chińskich stylów sztuki pięści charakterystycznych dla prowincji Fujian w tamtych czasach, głównie stylów: Żurawia, Pięści Tygrysa, Stylu Smoka oraz tzw. *Arhat Boxing*, czyli Pięści Mnicha, jak uważa badacz tradycji Okinawy Patrick McCarthy (1999) (9. dan, *hanshi*). Owa tradycja znajduje potwierdzenie w nazwach form. Na przykład *Jion* (Jion Ji) – *kata* stylu *Shotokan*: termin pochodzi od nazwy świątyni w starożytnych Chinach.

Profesor dr Erwin von Baelz (1905) wskazał na chiński rodowód *jujutsu*, a konkretnie na chińskiego dyplomata o nazwisku Chin Gemin, który nauczył tej sztuki walki kilku samurajów (1650 r.). Dlatego szkoła *jujutsu* (*wajutsu*) *Kito-ryu* adaptowała ideę *yin-yang* oraz wybrane chińskie techniki zapaśnicze.

Także twórca nazwy *jujutsu*, założyciel szkoły *Yoshin-ryu* – Shirobei Akiyama Yoshitoki – studiował medycynę i *kenpo* w Chinach. Stąd w ogóle w starojapońskim *jujutsu* pojawiły się wpływy chińskie. Styl *Idokan Yoshin-ryu jujutsu*, nauczany w SIP, jest zmodernizowaną wersją starego *Yoshin-ryu*, ale zachowuje dużą ilość technik *kogeki-waza* (uderzeń i kopnięć) – około 50% technik stosowanych w walce.

Współtwórca japońskiego *karatedo* – Gichin Funakoshi – był konfucjanistą. Masutatsu Oyama natomiast wyznawał buddyzm *Zen*, ale doceniał konfucjańskie zasady relacji społecznych i nauki taoistyczne Chuang Tsy jako współtworzące sferę ideową *budo* (Oyama 1979). Chińska myśl filozoficzna stała się fundamentem opisu sensu drogi wojownika.

Klasztor Shaolin jest jednocześnie miejscem narodzin praform kilku sztuk walki i buddyjskiej sekty Chan/Zen (Shahar 2008). Stąd mamy ideę *dojo* jako miejsca ćwiczeń (poznawania drogi) i medytację *zen* (np. *zazen*). Walczący mnisi przez kilka wieków studiowali i doskonalili różne style walki (por. Kogel 2008). Utożsamianie filozofii Budo z filozofią Zen jest jednak błędne.

Powiązana z tradycją sztuk walki medycyna chińska to pochodna taoizmu (*yin-yang*, teoria krążenia *qi* itd.). Na tym bazuje dzisiejsza akupunktura (Garnuszewski 1988), a także medycyna *bujutsu ido* (Cynarski i Sieber 2015).

WPŁYWY BEZPOŚREDNIE – W ZAKRESIE STRATEGII I TAKTYKI WALKI, TECHNIK WALKI I METOD TRENINGU

Kobudo i kenjutsu

Peter K. Jahnke preferował cztery rodzaje broni: miecz, kij, *nunchaku* i *sai*. Podobne preferencje przyjęto w programie *Idokan kobudo*. *Sai* to broń pochodząca z południowych Chin, ale używana w wielu krajach Azji Południowo-Wschodniej. Jest bowiem narzędziem rolniczym – trójzębem do sadzenia ryżu. Dwusekcyjne *nunchaku* to krótki cep – narzędzie rolnicze, wykorzystywane także jako broń na tym samym obszarze.

Jako podstawowa forma z *nunchaku* w programie *kobudo*, w systemie *Idokan Yoshin-ryu budo*, ćwiczona jest *ido-nunchaku-no kata/kata Sin-Kin* – forma pochodząca z prowincji o tej samej nazwie w południowych Chinach (Sorfanatti 1980, Cynarski 2009). Forma ta, notabene, trafiła do Europy przez Japonię, Irak (Damaszek) i Rzeszów. Także druga forma *sai* ma pochodzenie chińskie – przez *TAI-karate* trafiła do programu *kobudo*, czyli z USA do *Honbu* (Monachium).

Kenjutsu nauczane w *Idokan Yoshin-ryu budo* pochodzi głównie z tradycji szkoły *Kato-rishinto-ryu* i do chińskiej kultury nawiązuje jedynie w symbolice i teorii (*in-yo* itd.).

Jujutsu

W *Yoshin-ryu* (Szkoła Duszy Wierzyby) zawiera się istota *jujutsu* – sztuki miękkości, elastyczności, zgodnej z mądrością księgi *Tao Te Ching* (Habersetzer 1989, s. 40). Stąd zasada taktyczna: „kureba mukae sareba okuru” – jeśli napastnik przychodzi, przyjmujemy go, a gdy odchodzi, towarzyszymy mu na jego drodze. Ponadto *Ju-no-ri*, *Wa-no-ri*, *Aiki-no-ri* i zasada wody (dostosowania się) pochodzą z taoizmu.

W systemie *Idokan Yoshin-ryu budo* ćwiczona jest zmodyfikowana wersja tej szkoły pn. *Idokan Yoshin-ryu jujutsu*. W monachijskim *Honbu* używana jest nazwa *JiuJitsu-Karate*, co nawiązuje do sensu japońskiego określenia: *jujutsu-kenpo* lub *ju-kenpo*. Chodzi o stosowanie dużej ilości technik uderzeń i kopnięć identycznych jak w *Idokan karate*.

Shihan Cynarski ćwiczył m.in. *kenpo* pod kierunkiem mistrza Petera Browna (*Shihan Peter Brown's School of Kenpo*, UK). Stąd pochodzą kombinacje 12. (*kenpo-waza*) i 15. – dwie z 25 podstawowych *renzoku waza* programu technicznego SIP, zaakceptowane przez *meijina* Siebera.

Ido

Kinezyjologiczny sens idei *ido* (Sieber i Blumentritt 1992, Sieber i Cynarski 2004) jest podobny do *aiki*. Dochodzi do tego drugie podstawowe znaczenie – medycyna sztuk walki. Obowiązuje też (tak jak w medycynie chińskiej) język energii. Nie działamy „siłą przeciw sile”, lecz „siła z siłą”. I jest to ogólna zasada systemu *Idokan Yoshin-ryu jujutsu*.

Ido, w znaczeniu *bujutsu ido* (medycyna sztuk walki), łączy elementy diagnozowania i terapii pochodzenia chińskiego, japońskiego i europejskiego. Medycyna chińska współtworzy *ido* (*bujutsu ido*, *idojutsu*) (Cynarski 2010b). W SIP stosowane są ćwiczenia oddechowe *ki-keiko* wzorowane na *qigong* (Włodyka i Cynarski 2000, por. Zeng 1995) oraz *shiatsu*, które też wywodzi się z chińskiej akupresury (Cynarski i Sieber 2015, por. Garbuszewski 1988).

Karate

Już sama nazwa stylu – *Zendo karate Tai-te-tao* – wskazuje na taoizm i zen jako obszary inspiracji: – Droga Ręki Pokoju (w tłum. sino-jap.) lub Moc Wielkiej Drogi (w tłum. chiń.) (Sieber 1992, 1993). Symbolika chińska w *kata Zendo karate Tai-te-tao* (Bachmeier i Uebrück 1999, Cynarski i wsp. 2008) daje temu fizyczny wyraz. Egzemplifikacją tego faktu jest gest *Ming* w pierzwyj formie mistrzowskiej (*Tai-Te-Tao*), wykonywany przy rozpoczęciu i zakończeniu.

Techniki specjalne nawiązują do teorii *yin-yang*, co znajduje wyraz w technikach łańcuchowych (Cynarski 1998). Pochodzą one z amerykańskiej wersji *kenpo* i *TAI-karate* (por. Parker 1992). Należą do nich techniki walczących zwierząt – żuraw (demonstracja Siebera na warsztatach z okazji XX-lecia SIP w Rzeszowie), smok i inne, charakterystyczne

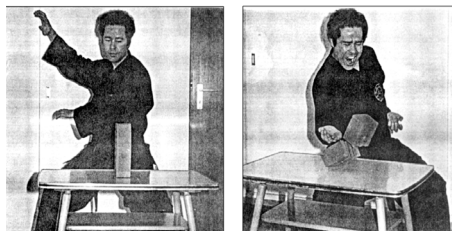
dla *wushu kung-fu*. Techniki żurawia i smoka występują w kata *Zendo karate Tai-te-tao*, zwłaszcza w formie *Tai-te-jutsu* (Cynarski i Sieber 2016). Są to niektóre pozycje, obroty, kopnięcia i techniki ręczne (*shotei-zuki*).

Pułapki bloków, ataki w linii centralnej, preferowanie niskich kopnięć i ćwiczenia na drewnianym manekinie (choć o nieco innej konstrukcji) (Sieber 2011) – pochodzą z *Ving Tsun*. Ponadto w stylu *Zendo karate Tai-te-tao stosowane są ataki: nukite, tate-zuki, kansetsu-geri, kin-geri* – wzorowane na *Jeet Kune Do* (Lee 1975).

To wszystko wynika z biografii mistrzów – ich indywidualnych dróg *budo (wu dao)*.

WPŁYW BIOGRAFII LIDERÓW – W ZAKRESIE STRATEGII I TAKTYKI WALKI, TECHNIK WALKI I METOD TRENINGU

Skąd elementy klasycznego *Wushu, Wing Chun (Ving Tsun, WingTsun)* i *Quan-fa (kenpo)* znalazły się w *karate i jujutsu* systemu *Idokan Yoshin-ryu*? Otóż „winni” temu są mistrzowie-nauczyciele, którzy nie ograniczali się tylko do studiowania japońskich sztuk walki (metod, stylów, szkół). Ponadto większość z nich uległa urokowi Bruce’a Lee i doceniła jego rewolucję pn. *Jeet Kune Do* (Lee 1975, por. Bolelli 2008a). Autor znalazł w zapisach i odręcznych rysunkach Petera Jahnke (ryc. 4–5) idee bardzo podobne do tych w *Jeet Kune Do*. Trudno rozstrzygnąć, czy była to bezpośrednia inspiracja, czy niezależne dojście do podobnych konstatacji. Dotyczy to postaw, stosowanej gardy i parowania.

Ryc. 4–5. Sensei Peter K. Jahnke „przecina” cegłę cięciem *shuto-uchi* (wariant *soto*).

Źródło: Sieber i Cynarski 2002–2003)
(fotografie udostępnione przez L. Siebera)

Mistrz Peter Knud Jahnke (ur. 16.12.1936 r. – zm. 23.08.1995 r.), twórca *Zendo karate Tai-te-tao*, posiadał m.in. stopnie mistrzowskie w chińskich stylach *Wing Chun* i w *Tai Quan Dao kung-fu*, później także w elastycznym, amerykańskim *TAI-karate* w przekazie mistrza Davida Germana (10. dan), pokrewnym *kempo-karate* Eda Parkera. Jahnke działał w organizacji *Wing-Kido-Kai Fernost Kampfsportschulen*, gdzie uzyskał pierwszy toan (odpowiednik dan) i stopień instruktorski. Oryginalnego *Wing Chun kung-fu* uczył się pod kierunkiem afroamerykańskiego mistrza Carwella Flowera, posiadającego wówczas trzeci stopień mistrzowski w tym stylu. Współpracował z *International Association of Wu Shu Kung-fu and Kabuki-do* (Munich, West Germany) oraz z organizacją *Wing-Ki-Do-Kai Budo-Center* Wernera Frötschla (3. dan) (Sieber i wsp. 2008a). Jahnke ćwiczył także *kobudo* – techniki miecza, kija, nunchaku i sai, co kontynuowane jest dziś w SIP (Sieber i Cynarski 2002–2003, SIP 2004).

Doktor Wally Strauss (10. dan *judo-dofido*, 10. dan *jujutsu, soke* – sukcesor i główny mistrz organizacji *Idokan*) – trenował w Chinach, w jednym z tamtejszych klasztorów, zwłaszcza *taiji quan*. Wpłynęło to na stworzoną przez niego koncepcję *ido*. Później Sieber nawiązał do tej idei, wprowadzając nazwę *Idokan karate* (por. Sawai 1976, Sieber 2001, 2011, Sieber i Cynarski 2013). Jest ona używana zamiennie z *Zendo karate Tai-te-tao*. Notabene kolejny *soke* *Idokanu* – Hans Schöllauf (10. dan *ido*) – posiadał stopień mistrzowski w *kung-fu*, a także studiował *taiji quan* wraz z baronem Klingerem von Klingerstorffem (10. dan *ido*) w wiedeńskiej Akademii *Idokan Europa*.

Jahnke, Sieber i inni uzupełniali swą wiedzę, sięgając po *kenpo*, amerykańskie *TAI-karate*, uczestnicząc w seminariach EWTO (European WingTsun Organisation) w Hockenheim (Cynarski 2011, 2013b, Kernspecht 2013) oraz ćwicząc z ekspertami chińskich sztuk walki. To dotyczy np. formy *sai* z *TAI-karate*, którą Sieber wprowadził do programu *Idokan kobudo* (druga forma *sai*). W monachijskim *Honbu dojo* – szkole sportowej Lothara Siebera (*Jiu-Jitsu und Karate Schule L. Sieber*) w praktycznych studiach *budo* uczestniczą eksperci z różnych dziedzin, także przedsta-

wiele tradycji chińskiej. Na przykład w roku 1977 był to *sensei* Kimmey z USA (*TAI-karate*), innym razem *sifu* Manjit Singh (6. toan *wu shing quan kung-fu*) z Indii.

Wojciech Cynarski (10 dan *ido*, dyrektor techniczny SIP) ćwiczył elementy *Jeet Kune Do*, *taiji quan* i *qigong, kenpo*; u *sifu* Keitha Kerspechta (10. stopień mistrzowski) uzyskał II stopień instruktorski w *WingTsun kung-fu*. Dzięki temu potrafi lepiej realizować techniki specjalne *Idokan Yoshin-ryu* w wolnej walce i samoobronie oraz w procesie nauczania. Ponadto w SIP funkcjonuje – w ramach Kolegium Dan – autonomiczna Sekcja Chińskich Sztuk Walki, gdzie działa Sergio Raimondo (5 toan *wushu*), specjalista w zakresie stylu *Chen taiji quan*.

PODSUMOWANIE

Wprawdzie japońskie *kenjutsu* i *bushido* wyrastają zasadniczo z shintoizmu, ale wpływy chińskie są tu bezsporne. W japońskich sztukach walki stosowana jest japońska terminologia, ale w symbolice jest podobnie. Koło *Tao/taijitu* symbolizuje Chiny, Koreę Południową, ale także *Jeet Kune Do* i *Idokan karate* (tu nie ma pól – białego i czarnego, ale są pokazane wektory, oznaczające następujące po sobie zmiany); tu chodzi zwłaszcza o harmonizowanie i równoważenie przeciwstawnych energii oraz pierwiastków/elementów męskiego i żeńskiego.

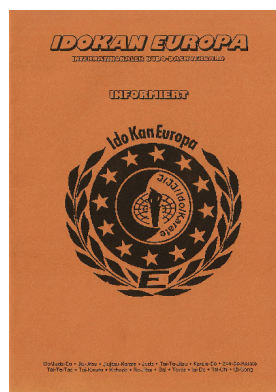
System *Idokan Yoshin-ryu budo* naucza nie tylko wszechstronnych umiejętności walki wręcz i władania tradycyjną bronią, ale także elementów medycyny sztuk walki i zdrowotnych ćwiczeń energetyzujących *ki-keiko*, odpowiadających chińskiemu *qigong*. Elementy chińskie obecne są w technikach, pojęciach i zasadach.

Zendo karate Tai-te-tao odrzuca przemoc i rywalizację sportową, co jest zgodne z ideą *Księgi Drogi* i *Cnoty Lao Tsy*. Nazwy form uczniowskich stylu „drogi ręki pokoju” mówią o „drodze człowieczeństwa”. Wszechstronność kolejnych mistrzów, jak Jahnke i liderzy organizacji *Idokan* (W. Strauss, H. Klinger von Klingerstorff, H. Schöllauf i L. Sieber), którzy oprócz najwyższych stopni i tytułów mistrzowskich w japońskich szt-

kach walki osiągnęli wysokie kompetencje w sztukach walki pochodzenia chińskiego, umożliwiła wprowadzenie do linii przekazu monachijskiego *Honbu* elementów tradycji chińskiej. Sieber połączył chińsko-japońską koncepcję *ido* Straussa z *Zendo karate Tai-te-tao*.

Ewolucja sztuk walki prowadzi do mieszania technik, a zwłaszcza przyjmowania rozwiązań bardziej skutecznych. Nowe szkoły i style są w sytuacji uprzywilejowanej, mogą sięgać do różnorodnych rozwiązań dalekowschodnich sztuk walki i sportów walki. W systemie pochodzenia zasadniczo japońskiego (*Idokan Yoshin-ryu budo*) występuje – w sferze technicznej i ideowej – także zespół elementów chińskich. Akcent pada jednak na wartości uniwersalne, radykalnie humanistyczne i personalistyczne przyjętej „filozofii Drogi”.

ANEKS

Broszura z logo *Idokan Europa*
(źródło: archiwum SIP)

BIBLIOGRAFIA

- Alexander G.W. (1991), *Okinawa – Island of Karate*, West Palm Beach.
Bachmeier J., Uebrück F. (1999), *Zendo Karate Tai-Te-Tao Kata*, Sanjuro Selbstverlag, Regensburg.
Baelz E. (1905), *Einfuerung*, [w:] Hancock H.I., Higashi K. (red.), *Das Kano Jiu-Jitsu (jiudo)*, Hoffmann, Stuttgart, IX–XVI.
Bolelli D. (2008a), Chapter 11. Epistemological Anarchism. The Philosophy of Jeet Kune Do,

- [w:] Bolelli D., *On the Warrior's Path. Philosophy, Fighting, and Martial Arts Mythology*, wyd. 2, Blue Snake Books, Berkeley, 153–184.
- Bolelli D. (2008b), *On the Warrior's Path. Philosophy, Fighting, and Martial Arts Mythology*, wyd. 2, Blue Snake Books, Berkeley.
- Chow D., Spangler R. (1977), *Kung Fu – History, Philosophy and Technique*, Doubleday and Company, Garden City.
- Cieszkowski S., Sieber L. (2006), Far Eastern Martial Arts in the Perspective of Culture Sciences, *International Journal of Eastern Sports & Physical Education*, 4 (1), 217–226.
- Cynarski W.J. (1998), Techniki in-yang w idōkan karate, *Karate – KungFu*, 4, 12–13.
- Cynarski W.J. (2009), *Sztuki walki – Idō i Idōkan*, SIP, Rzeszów.
- Cynarski W.J. (2010a), Spotkania, konflikty, dialogi. Analiza wybranych obszarów kultury fizycznej i turystyki kulturowej, wyd. 2 zm., UR, Rzeszów.
- Cynarski W.J. (2010b), Medycyna w tradycji sztuk walki, *Przegląd Medyczny UR w Rzeszowie*, 1, 77–86.
- Cynarski W.J. (2011), Hockenheim 2010. Contribution to the martial arts tourism, *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 11 (1), 60–64.
- Cynarski W.J. (2012), Antropologia sztuk walki. Studia i szkice z socjologii i filozofii sztuk walki, UR, Rzeszów.
- Cynarski W.J. (2013a), Dialog kulturowy europejskiego Idokanu, *Physical Education and Sport*, 57 (3), 111–121.
- Cynarski W.J. (2013b), Seminar in Hockenheim and reflections about evolution of martial arts, *Scientific Review of Physical Culture*, 3 (3), 92–95.
- Cynarski W.J., Buchhold M. (2006), Kompletnie systemy budō, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 6, 83–91.
- Cynarski W.J., Obodyński K., Litwiniuk A. (2008), Kata zendō karate – analiza zawartości technicznej i symbolicznej, *Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej UR*, 11 (1), 27–32.
- Cynarski W.J., Sieber L. (2006), Trening wschodnich sztuk walki – koncepcja holistyczna, *Sport Wyczynowy*, 11–12, 4–14, 126–127.
- Cynarski W.J., Sieber L. (2007), Zendo karate – 30 lat szkoły i stylu (1977–2007), *Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej UR*, 10 (1), 25–29.
- Cynarski W.J., Sieber L. (2015), Martial arts (alternative) medicine – channel of transmission to Europe, *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 15 (3), 8–21. doi: 10.14589/ido.15.3.2.
- Cynarski W.J., Sieber L. (2016), 40 Years of Zendo Karate Tao-Te-Tao and Idokan Karate (1975–2015), *Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*, 16 (1), 11–17.
- Cynarski W.J., Sieber L., Litwiniuk A. (2006), Asian martial arts in the European and American reception, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 6, 252–260.
- Dolin A., Popow G. (1988), *Kempo, die Kunst des Kampfes. Ostasiatische Kampfsportarten*, Sportverlag Berlin, Leipzig.
- Donohue J.J. (1993) The ritual dimension of Karate-dō, *Journal of Ritual Studies*, 7 (1), 105–124.
- Draeger D.F., Smith R.W. (1980) *Comprehensive Asian Fighting Arts*, Kodansha International, Tokyo – New York – London.
- Förster A. (1986), The nature of martial arts and their change in the West, [w:] Kleinman S. (red.), *Mind and Body: East Meets West*, Human Kinetics, Champaign.
- Garnuszewski Z. (1988), *Renasans akupunktury, Sport i Turystyka*, Warszawa.
- Green T.A., Svinth J.R. (2010), *Martial Arts of the World: An Encyclopedia of History and Innovation*, ACB-CLIO, Santa Barbara.
- Habersetzer R. (1989), *Decouvrir le ju-jitsu*, Amphora, Paris.
- Habersetzer R. (1994), *Karate für Meister. Mit Körper und Geist*, Sportverlag Berlin.
- Hall D.A. (2012), *Encyclopedia of Japanese Martial Arts*, Kodansha USA, New York.
- Jones D.E. (red.) (2002), *Combat, Ritual, and Performance. Anthropology of the Martial Arts*, Praeger, Westport, Connecticut – London.
- Kernspecht K. (2013) *The Essence of WingTsun*, EWTO-Verlag.
- Kiyota M., Kinoshita H. (red.) (1990), *Japanese martial arts and American sports: cross cultural perspectives on means to personal growth*, Nihon University, Tokyo.
- Kogel H. (2008), “Bubushi” – the Secret Records of Okinawa, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 8, 104–113.
- Krippendorf J. (2004), *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, Sage, Thousand Oaks.
- Lee B. (1975), *Tao of Jeet Kune Do*, Ohara Publications, Santa Clarita, CA (polskie wyd.: *Tao Jeet Kune Do, Budo-Sport*, Warszawa 1994).
- Lind W. (1991), *Die Tradition des Karate. Meister und Stile der traditionellen Kampfkunst im Okinawa, China und Japan*, Kristkeitz, Heudelberg-Leimen.
- Maroteaux R.J. (1993), *Takeda-ryu Jujitsu – Aikido*, UNGDA, France.
- Mattson G.E. (1963), *The Way of Karate*, Ch.E. Tuttle Company, Tokyo.
- McCarthy P. (1999), Współczesne style, sport a stare systemy, *Karate KungFu*, 4, 12–13.
- McCarthy P. (red.) (2008), *Bubushi*, Tuttle Publishing, Tokyo.

- Otake R. (2007), *Katori Shinto-ryu. Warrior Tradition*, Koryu books, Berkeley Heights – New Jersey.
- Oyama M. (1979), *The Kyokushin Way*. Mas. Oyama's Karate Philosophy, Japan Publications, Tokyo.
- Parker E.K. sr. (1992), *Ed Parker's Encyclopedia of Kempo*, Detsby Publications, Pasadena.
- Piwowski J. (2011), *Samodoskonalenie i bezpieczeństwo w samurajskim kodeksie Bushidō*, Collegium Columbinum, Kraków.
- Rżany R. (2002–2003), *Wpływ chińskich i japońskich sztuk walki na powstanie koreańskiej sztuki taekwondo a jej tożsamość. Zarys problematyki*, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 3, 56–60.
- Sawai K. (1976), *Taiki-ken. The Essence of Kung Fu*, Tokio.
- Shahar M. (2008), *The Shaolin Monastery: History, Religion, and the Chinese Martial Arts*, University of Hawaii Press, Honolulu.
- Sieber L. (1992), *Zendo Karate Tai-Te-Tao, Budo-Info. Berichte, Meinungen, Informationen*, DDBV, München, 2.
- Sieber L. (1993), *Zendoryu – Karate/Jiu-Jitsu*, *Shogun*, 2, 31–32.
- Sieber L. (2001), *Characteristics of Idōkan karate*, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 2, 26–27.
- Sieber L. (2011), *Zen-do karate Tai-te-tao*, [w:] Cynarski W.J. (red.), *Selected Areas of Intercultural Dialogue in Martial Arts*, Rzeszów University Press, Rzeszów, 145–154.
- Sieber L., Blumentritt B. (1992), *Judo-Do/Ido, Budo-Info. Berichte, Meinungen, Informationen*, DDBV, München, 2.
- Sieber L., Cynarski W.J. (2002–2003), *Peter K. Jahnke and zendō karate tai-te-tao*, *Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture*, 3, 257–264.
- Sieber L., Cynarski W.J. (2004), *Mistrzowie mistrzów z federacji WJJC – nowe fakty*, *Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture*, 4, 293–297.
- Sieber L., Cynarski W.J. (2013), *A new stage in the history of the Idokan organization, Ido Movement for Culture*, *Journal of Martial Arts Anthropology*, 13 (3), 59–71.
- Sieber L., Cynarski W.J., Kunysz M. (2008a), *Elementy chińskie w systemie Idōkan*, *Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture*, 8, 22–28.
- Sieber L., Cynarski W.J., Litwiniuk A. (2008b), *Symbolika na emblematkach różnych organizacji sztuk walki*, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 8, 133–138.
- SIP (2004), *Idōkan yōshin-ryū budō jako przykład systemu kompletnego*, *Biuletyn Sōbudō*, numer specjalny – metodyczny i informacyjny, Rzeszów, 1–2 (13–14), 17–20.
- Sorfanatti H.E. (1980) *Ancient Okinawan Martial Arts*. Nunchaku, Damaszek.
- Sugino Y., Ito K. (2010), *Tenshin Shoden Katorishinto-ryu Budo Kyohan*, Ulf Rot/Books on Demand, Norderstedt.
- Tokarski S. (2011a), *The dimensions, conditionings, and values for a dialogue of cultures*, [w:] Cynarski W.J. (red.), *Selected Areas of Intercultural Dialogue in Martial Arts*, UR, Rzeszów, 13–21.
- Tokarski S. (2011b), *Where West meets East in martial arts*, [w:] Cynarski W.J. (red.), *Selected Areas of Intercultural Dialogue in Martial Arts*, UR, Rzeszów, 46–55.
- Włodyka R., Cynarski W.J. (2000), *Chi kung – aspekty zdrowotne i zastosowanie wybranych ćwiczeń*, *Idō – Ruch dla Kultury/Movement for Culture*, 1, 146–186.
- Zeng Q. (1995), *Metody tradycyjnej chińskiej dbałości o zdrowie*, PZWŁ, Warszawa.

Praca wpłynęła do Redakcji: 09.02.2016
Praca została przyjęta do druku: 22.02.2016

Adres do korespondencji:

Wojciech J. Cynarski
Katedra Kulturowych Podstaw Wychowania Fizycznego,
Turystyki i Rekreacji
Uniwersytet Rzeszowski
ul. Towarnickiego 3
35-959 Rzeszów
e-mail: cynarski@ur.edu.pl